

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ЗВІТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Викладено проблеми підготовки і подання статистичної звітності промисловими підприємствами. Запропоновано напрями зменшення звітного навантаження на облікових працівників в контексті оптимізації процесів звітування суб'єктів господарювання

Постановка проблеми. У сучасних ринкових умовах все більш ускладнюються взаємозв'язки між усіма галузями та ланками господарського механізму, постає гостра потреба у вивченні різних факторів впливу на результати економічної діяльності, соціальні та екологічні наслідки, з'являється необхідність в узагальненні інформації як на макро-, так і на мікрорівні, а також в детальній розробці управлінських заходів як на коротко-, так і на довготерміновий період. За таких умов значно зростає попит на статистичну інформацію. Саме виняткова роль інформаційного забезпечення в процесі підготовки та прийняття управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку країни та її регіонів є причиною підвищеної уваги до статистичної звітності як основного джерела інформації щодо економічних, соціальних, демографічних, екологічних явищ та процесів, які відбуваються в різних галузях економіки, регіонах та країні вцілому.

Внаслідок зростання кількості підприємств складання статистичної звітності вимагає дедалі більших витрат як з боку Держкомстату, так і з боку суб'єктів господарювання. Адже постійне зростання обсягів та значення економічної інформації потребують нових показників та підходів до комплексної оцінки явищ та процесів соціально-економічного та демографічного життя суспільства для прийняття ефективних управлінських рішень. Відповідно підвищились вимоги до аналітичного змісту статистичних показників, що базуються на суцільній статичній звітності, їх повноти,

точності та надійності. І, навпаки, ряд показників втратив свою актуальність, проте їх обчислення ще робиться за традицією. А тому виникає необхідність в обґрунтуванні напрямів звітування суб'єктів господарювання, що дозволить спростити статистичну звітність, зменшити звітне навантаження на облікових працівників та покращити якість статистичної інформації.

Метою дослідження є вивчення сучасної національної практики складання та подання статистичної звітності великих промислових підприємств, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації процесу звітування суб'єктів господарювання в частині зменшення звітного навантаження на облікових працівників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розв'язанню теоретичних і методологічних питань формування фінансової звітності, процедури її складання та аналізу в умовах ринкової економіки присвячені праці відомих вітчизняних вчених-економістів: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, М.Я. Дем'яненка, К.П. Дудки, В.І. Єфименка, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, М.В. Кужельного, В.Г. Лінника, П.Т. Саблука, В.В. Сопка, Н.М. Ткаченко, Л.В. Чижевської, М.Г. Чумаченка, П.Я. Хомина, Л.С. Шатковської та інших. Вагомий внесок у вирішення зазначених проблем зробили також зарубіжні вчені: Н.А. Бреславцева, О.В. Єфімова, В.В. Ковальов, А.П. Міхалкевич, В.Д. Новодворський, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, А.Н. Хорін, М.Ф. Ван Бреда, Г.А. Велш, Б. Нідлз, Е.С. Хендріксен, А.Д. Шеремет та інші.

Проблемам удосконалення якості статистичної інформації, що базується на статистичній звітності, присвячені праці О.А. Борсукової, В.М. Краєвського, Ю.С. Цал-Цалка. Проте у вітчизняній обліковій теорії та практиці ще недостатньо опрацьовані питання формування показників статистичної звітності та методичних підходів до її складання.

Викладення основного матеріалу. В Проекті стратегії розвитку державної статистики на період до 2012 року зазначено, що статистична інформація щодо економічного та соціального становища України на національному та регіональному рівнях необхідна для формування громадянського суспільства, забезпечення можливості участі широких верств населення в обговоренні актуальних питань сьогодення та завдань щодо майбутнього розвитку країни, подальшої демократизації державного управління та прийняття виважених раціональних рішень у соціальній сфері та бізнес-секторі економіки, що є необхідними передумовами процесів міжнародної інтеграції [7].

Згідно ст. 1 Закону України “Про державну статистику” статистичною інформацією виступає офіційна державна інформація, яка характеризує масові явища і процеси, що відбуваються в економічній, соціальній та інших сферах життя країни та регіонів [2]. Зазначену інформацію одержують шляхом статистичного спостереження.

В сучасних умовах господарювання основною організаційною формою статистичного спостереження залишається статистична звітність, яка передбачає вивчення тих чи інших явищ і процесів на підставі статистичних даних, які надаються у встановлені терміни підприємствами, установами, організаціями в державні органи статистики та відомства у вигляді формулярів (документів, звітів) спеціально затвердженої форми.

Таким чином, статистична звітність є своєрідною інтерпретацією інформації щодо економічних, соціальних, демографічних, екологічних явищ та процесів, які відбуваються в країні, її регіонах та галузях економіки для забезпечення цією інформацією держави та суспільства.

Організацію статистичної звітності та управління нею покладено на Державний Комітет статистики України. Кожна підзвітна одиниця подає в органи державної статистики необхідні форми звітності, що характеризують її діяльність. Порядок, терміни та способи подання статистичної звітності підприємствами та організаціями визначають за Загальнодержавним табелем (переліком) форм державної статистичної звітності, що фіксує перелік форм звітності та їх найважливіші реквізити. На 2008 рік він налічує 19 розділів, за якими передбачено 197 форм звітності (табл. 1).

Таблиця 1. Перелік розділів державних статистичних спостережень на 2008 рік¹

№ з/п	Назва розділу (підрозділу)	К-сть форм стат. звітності
1	2	3
1	Статистика промисловості	21
1.1.	Статистика промислового виробництва	13
1.2.	Статистика виробництва та розподілу електроенергії, тепла, газу, води	8
2	Статистика будівельної діяльності	3
2.1.	Статистика дозволів на будівництво	2
2.2.	Статистика діяльності будівельних підприємств	1
3	Статистика інвестицій	5
3.1.	Статистика капітальних інвестицій	2
3.2.	Статистика інвестицій зовнішньоекономічної діяльності	2
3.3.	Статистика інвестиційних проектів	1
4	Статистика основних засобів	1

¹ Загальний табель (перелік) форм державних статистичних спостережень на 2008 рік [1].

1	2	3
5	Статистика сільського та рибного господарства	26
5.1.	Статистика сільського господарства	24
5.2.	Статистика рибного господарства	2
6	Статистика ринкових нефінансових послуг	6
7	Статистика транспорту та зв'язку	19
7.1.	Статистика транспорту	15
7.1.1.	Статистика залізничного транспорту	3
7.1.2.	Статистика автомобільного транспорту	5
7.1.3.	Статистика водного транспорту	5
7.1.4.	Статистика авіаційного транспорту	1
7.1.5.	Статистика трубопровідного транспорту	1
7.2.	Статистика зв'язку	4
8	Статистика науки, інновацій та інформатики	12
8.1.	Статистика науки	8
8.2.	Статистика інновацій	3
8.3.	Статистика інформатики	1
9	Статистика соціальних послуг	24
9.1.	Статистика нерухомості	9
9.2.	Правова статистика	1
9.3.	Політична статистика	2
9.4.	Статистика освіти	5
9.5.	Статистика охорони здоров'я	3
9.6.	Статистика культури	4
10	Статистика внутрішньої торгівлі та товарних ринків	27
10.1.	Статистика внутрішньої торгівлі	7
10.2.	Статистика товарних ринків	20
11	Статистика зовнішньої торгівлі	4
11.1.	Статистика зовнішньої торгівлі товарами	2
11.2.	Статистика зовнішньої торгівлі послугами	2
12	Статистика цін	10
12.1.	Статистика споживчих цін	2
12.2.	Статистика цін виробників	8
13	Статистика фінансів підприємств	3
14	Структурні обстеження підприємств	5
15	Обстеження умов життя домогосподарств	7
16	Статистика населення	3
17	Статистика праці	8
17.1.	Статистика чисельності, заробітної плати та робочого часу найманих працівників	8
18	Статистика навколишнього природного середовища	8
18.1.	Статистика екології	4
18.2.	Статистика лісового, мисливського господарства та природно-заповідного фонду	4
19	Обстеження ділової активності підприємств	5
Всього форм статистичної звітності на 2008 рік		197

Держкомстатом розроблена велика кількість форм статистичної звітності, причому більшість з них подається не всіма організаціями, а лише тими, що займаються певними видами діяльності або за вимогою статистичних органів.

Промисловість як провідна ланка господарства України визначає рівень її економічного розвитку, спеціалізацію

економіки та масштаби участі в територіальному поділі праці.

Протягом останніх трьох років спостерігається зростання обсягів виробництва промислової продукції (див. рис. 1).

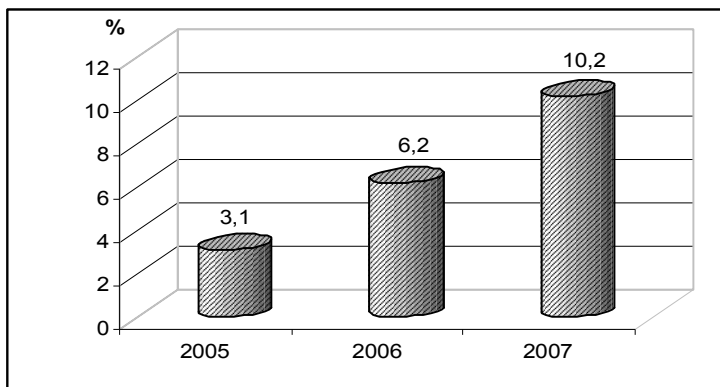

Рис. 1. Приріст обсягів промислового виробництва до відповідного періоду попереднього року²

Згідно офіційних статистичних даних у лютому 2008 р. приріст промислового виробництва проти попереднього місяця становив 4,6 %, проти лютого 2007 р. – 11,5 % (рис. 2)³.

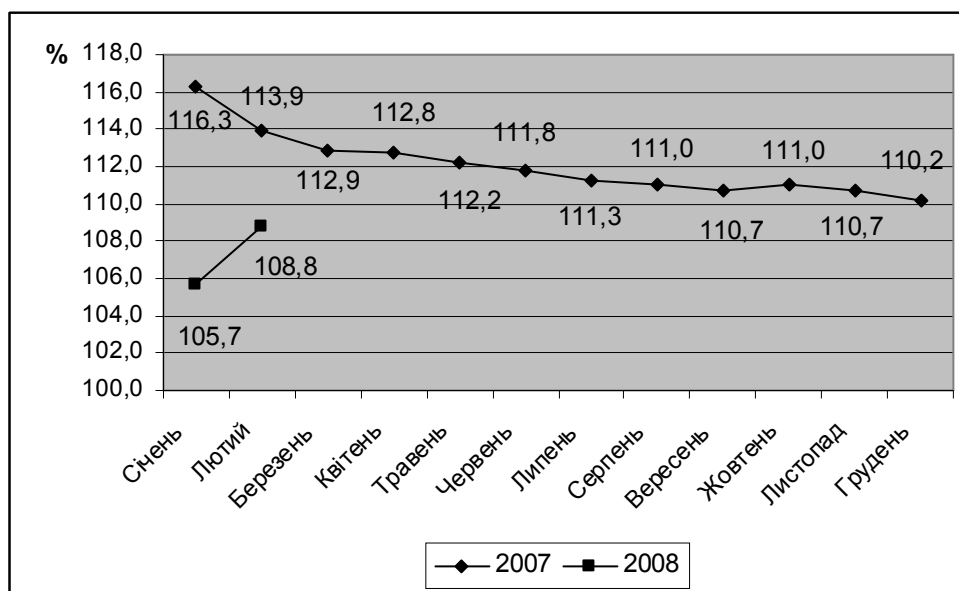

Рис. 2. Зміни обсягів промислового виробництва (наростаючим підсумком у % до відповідного періоду попереднього року)

Таким чином, за 2 місяці 2008 року обсяги продукції у промисловості зросли на 8,8% (у січні–лютому 2007р. – на 13,9%).

При цьому стан промисловості, з однієї сторони, безпосередньо впливає на забезпечення інших видів економічної діяльності засобами виробництва, а населення – споживчими товарами, а з другої – розвиток промислових підприємств значною мірою визначає пріоритети розвитку доповнюючих та обслуговуючих виробництв,

інженерної, транспортної, соціальної та інших інфраструктур, зайнятість та рівень життя населення країни в цілому та її регіонів.

Аналіз змісту Загального таблицю (переліку) форм державних статистичних спостережень на 2008 рік на предмет суб'єктів, які подають відповідні форми звітності, показує, що форми звітності, які складаються промисловими підприємствами умовно можна поділити на три групи:

- форми звітності, які складаються лише промисловими підприємствами;
- форми звітності, які складаються всіма господарюючими суб'єктами;

² www.ukrstat.gov.ua.

³ Там же.

– форми звітності, які складаються господарюючими суб'єктами, визначеними за переліком органів державної статистики.

Відповідно до зазначеної класифікації в таблиці 2 наведено перелік форм статистичної звітності, які повинні подавати промислові підприємства.

Таблиця 2. Групування статистичної звітності за умовами її подання

№ з/п	Найменування форми статистичної звітності	Хто подає
1	2	3
Форми звітності, які складаються лише промисловими підприємствами		
1	Форма № 1П-НПП (річна) “Звіт про виробництво промислової продукції”, (12.07.2007 № 215)	Суб'єкти господарювання, відокремлені підрозділи юридичних осіб, які займаються видами діяльності, що класифікуються за секціями “С”, “D”, “E” КВЕД (незалежно від основного виду діяльності та форми власності) за переліком, що встановлюється територіальним органом державної статистики
2	Форма № 1П-НПП (коротка, річна) “Звіт про виробництво промислової продукції”, (12.07.2007 № 215)	
3	Форма № 1П-НПП (коротка, квартальна) “Звіт про виробництво промислової продукції”, (12.07.2007 № 215)	
4	Форма № 1-П (термінова) “Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)”, (12.07.2007 № 215)	
5	Форма № 1-ПЕ (місячна) “Місячний звіт про економічні показники за видами економічної діяльності, що відносяться до добувної, обробної промисловості, виробництва і розподілення електроенергії, газу, тепла та води”, (12.07.2007 № 215)	
6	Форма № 1-ПО (термінова) “Звіт про виробництво оборонної продукції”, (25.07.2007 № 249 дск)	Суб'єкти господарювання, які випускають оборонну продукцію
7	Форма № 1-ПО (поставки) “Звіт про поставку продукції для потреб оборони і безпеки”, (25.07.2007 № 249 дск)	Суб'єкти господарювання, які поставляють продукцію для потреб оборони і безпеки
8	Форма № 1-ЕЮ “Звіт про експорт (імпорт) продукції (товарів, послуг) військового призначення та подвійного використання”, (25.07.2007 № 249 дск)	Суб'єкти господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність і яким Державною службою експортного контролю України надані дозволи на вивіз (ввіз) продукції (товарів, послуг) військового призначення та подвійного використання
9	Форма № 1-НО (наука/ оборона) “Звіт про виконання наукових та науково-технічних робіт для потреб оборони і безпеки”, (25.07.2007 № 249 дск)	Суб'єкти господарювання, які виконують наукові та науково-технічні роботи для потреб оборони і безпеки і яким передбачені завдання державного оборонного замовлення
10	Форма № 5-НО (наука/оборона) (квартальна) “Звіт про виконання державного оборонного замовлення на науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи”, (25.07.2007 № 249 дск)	Суб'єкти господарювання, яким передбачені завдання державного оборонного замовлення
11	Форма № 1-інновація (квартальна) “Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства”, (20.07.2007 № 234)	Юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб, які займаються видами діяльності, що класифікуються за секціями “С”, “D”, “E” КВЕД (незалежно від основного виду діяльності та форми власності)

1	2	3
12	Форма № 1-ціни (пром) (місячна) “Звіт про ціни виробників промислової продукції”, (10.07.2007 №204)	Юридичні особи усіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання та їх відокремлені підрозділи, які виконують роботи код яких класифікується за КВЕД “С”, “D”, “Е” незалежно від основного виду діяльності
13	Форма № 1-ПВ (умови праці) (один раз у два роки) “Звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу із шкідливими умовами праці”, (17.07.2007 № 223)	Юридичні особи, відокремлені підрозділи, що здійснюють такі види економічної діяльності: сільське господарство, мисливство та пов’язані з ним послуги (виключаючи мисливство); добувна промисловість; переробна промисловість; виробництво та розподілення електроенергії, газу та води; будівництво; діяльність транспорту та зв’язку, визначені за переліком органів державної статистики
14	Форма № 2К-П (квартальна) “Анкета для промислового підприємства”, (11.06.2004 № 374)	Промислові підприємства, відібрані для обстеження
Форми звітності, які складаються всіма господарюючими суб’єктами		
1	Форма № 1-інвестиції (річна) “Звіт про інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)”, (27.07.2007 № 254)	Господарські організації, їх філії, представництва, інші відокремлені підрозділи, виділені на окремий баланс, установи, заклади, органи державної влади та органи місцевого самоврядування
2	Форма № 2-інвестиції (квартальна) “Звіт про капітальні інвестиції”, (27.07.2007 № 254)	
3	Форма № 11-ОЗ (річна) “Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)”, (16.07.2007 № 219)	Господарські організації – зведений звіт та звіти по кожному з відокремлених підрозділів, що не виділені на окремий баланс та розташовані в іншій області, районі, місті; філії, представництва, інші відокремлені від господарських організацій підрозділи, що виділені на окремий баланс та розташовані в іншій області, районі, місті; установи, заклади, органи державної влади та місцевого самоврядування
4	Форма № 1-Б (I розділ - річна, місячна; II розділ - річна, квартальна) “Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість”, (27.06.2007 № 187)	Суб’єкти господарювання – господарські організації
5	Форма № 1-підприємництво (квартальна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства”, (13.08.2007 № 300)	
6	Форма № 1-підприємництво (річна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства”, (13.08.2007 №300)	
7	Форма № 1-підприємництво, (коротка) “Звіт про основні показники діяльності підприємства”, (13.08.2007 № 300)	
8	Форма № 1-споживання “Обстеження споживання продуктів та послуг у виробництві продукції (робіт, послуг) за 2007 рік”, (18.12.2007 № 449)	
Форми звітності, які складаються господарюючими суб’єктами, визначеними за переліком органів державної статистики		
1	Форма № 1-ПВ, місячна “Звіт з праці”, (17.07.2007 № 223)	Юридичні особи, відокремлені підрозділи, визначені за переліком органів державної статистики
2	Форма № 1-ПВ, квартальна “Звіт з праці”, (17.07.2007 № 223)	
3	Форма № 3-ПВ, піврічна “Звіт про використання робочого часу”, (11.12.2007 № 445)	
4	Форма № 6-ПВ, річна “Звіт про кількість працівників, їхній якісний склад та професійне навчання”, (17.07.2007 № 223)	

Таким чином, якщо не враховувати форми звітності, що складаються і подаються суб'єктами господарювання, визначеними за переліком органів статистики, то щорічно промислові підприємства, які займаються видами діяльності, що класифікуються за секціями "С", "D", "E" КВЕД⁴, повинні звітуватися за 8 формами статистичної звітності, щоквартально – за 7 формами, і щомісяця – за 7 формами статистичної звітності. Як бачимо, кількість форм статистичної звітності, за якими повинні звітуватися промислові підприємства, залишається значною.

Крім того, суцільний аналіз зазначених вище форм статистичної звітності та дослідження інструкцій щодо їх заповнення, дають змогу стверджувати, що показники

досліджуваних форм звітності формуються на основі первинних документів, реєстрів аналітичного та синтетичного обліку, кадрового обліку та фінансової звітності. При цьому використовуються як балансові, так і транзитні, і позабалансові рахунки бухгалтерського обліку. Слід зазначити, що здебільшого дані аналітичного обліку необхідні в розрізі видів діяльності за КВЕД та за Номенклатурою продукції⁵. Тому було б доцільно, щоб промислові підприємства вели аналітичний облік саме в зазначених розрізах.

Дослідження нормативних актів показує, що в інструкціях щодо заповнення зазначених форм статистичної звітності, існує ряд питань, які потребують уточнення. Основні з них зазначені в таблиці 3.

Таблиця 3. Неврегульовані питання щодо заповнення окремих форм статистичної звітності

Показник статистичної звітності	№ рядку або графи у формі стат. звітності	Інформація, яка відображається згідно інструкції	Коментар
1	2	3	4
Форма № 1П-НПП (річна) "Звіт про виробництво промислової продукції" Форма № 1П-НПП (коротка річна) "Звіт про виробництво промислової продукції" Форма № 1-П (термінова) "Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)"	Графа 5	Оцінка продукції здійснюється за фактичними цінами виробника, за якими її було реалізовано у звітному році, а продукції, покупця якої не знайдено, – за ціною, за якою її можна було б реалізувати у звітному році (або за середньою ціною реалізації цих виробів у звітному році). Аналогічно оцінюється продукція, яка вироблена виключно для власних потреб (спеціальне обладнання тощо), за неможливості такої оцінки – за її виробничою собівартістю	Оцінка продукції, що здійснюється бухгалтером, виходячи з можливих, аналогічних, планових або прогнозованих цін, є суб'єктивною
Форма № 1-П (термінова) "Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)"	Р 825, Р 845	Вартість давальницької сировини визначається за цінами, зазначеними у договорі або в супроводжувальних документах. Якщо у зазначених документах ціна на давальницьку сировину відсутня – використовуються ціни на аналогічну власну сировину	
Вартість продукції з власної сировини у фактичних цінах виробника (без ПДВ і акцизу), що призначена для збуту			
Вартість давальницької сировини, використаної на вироблену у звітному кварталі продукцію, у фактичних цінах без податку на додану вартість, акцизного збору			

⁴ Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) (ДК 009:2005), затверджено наказом Держспоживстандарту України від 26 грудня 2005 р. № 375.

⁵ Номенклатурою продукції промисловості, затверджено наказом Державного комітету статистики України від 30.08.2002 № 320 (із змінами і доповненнями).

1	2	3	4
Форма № 1П-НПП (річна) “Звіт про виробництво промислової продукції” Форма № 1П-НПП (коротка річна) “Звіт про виробництво промислової продукції” Форма № 1-П (термінова) “Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)” Форма № 1-ПО (термінова) “Звіт про виробництво оборонної продукції”			
Призначено для збуту фактично виробленої продукції за її видами (за Номенклатурою продукції промисловості (НПП)) за звітний рік	Графа 3	Наводяться дані про випуск готових виробів, які реалізовані у звітному році та які призначені для продажу, але на них не знайдено покупця. До цієї графи включаються також готові вироби власного виробництва: передані своїм непромисловим підрозділам, використані для внутрішніх потреб підприємства (паливно-мастильні і лакофарбові матеріали, меблі, спецодяг та ін.), зраховані до складу своїх основних засобів (виробниче обладнання, інструмент), а також видані в рахунок зарплати, виготовлені на замовлення населення	Інформаційне наповнення показника не відповідає його назві, зокрема назва показника характеризує планове завдання з реалізації продукції зовнішнім покупцям, проте в графі наводяться: 1) як фактичні, так і планові дані щодо реалізованої продукції; 2) дані про продукцію, призначену для продажу зовнішнім покупцям, та про випуск готових виробів, використані для внутрішніх потреб
Форма № 1-НО (наука/ оборона) “Звіт про виконання наукових та науково-технічних робіт для потреб оборони і безпеки”			
Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт за її видами для потреб оборони і безпеки, що виконано власними силами організації	Р 8-15	Вказується загальний обсяг фактично виконаних наукових та науково-технічних робіт для потреб оборони і безпеки за період із початку року (незалежно від сплати) з урахуванням вартості робіт, виконаних співвиконавцями	Не зазначено чи це обсяг виконаних робіт за фактичною собівартістю, чи за цінами реалізації

Крім того, форми статистичної звітності № 1П-НПП (річна) “Звіт про виробництво промислової продукції” та № 1П-НПП (коротка річна) “Звіт про виробництво промислової продукції” відрізняються одна від одної лише наявністю в останній 2 розділу “Наявність електростанцій на кінець звітного року та їх потужність” та терміном подання: форма № 1П-НПП (річна) подається до 8-го лютого, а форма № 1П-НПП (коротка річна) – до 20-го лютого [14, 15]. Також згідно Інструкції щодо їх заповнення у звіті за формою № 1П-НПП (річна) дані наводяться за позиціями, проти яких у графі 4 Номенклатури⁶ стоїть позначка “р”, а також за позиціями, додатково повідомленими територіальними органами державної статистики [3]. Стосовно форми № 1П-НПП

(коротка річна) зазначено, що вона заповнюється за позиціями, які наведені у витягах із Номенклатури, що містять позиції Номенклатури щодо типової для конкретного підприємства продукції. Вважаємо за необхідне об’єднати зазначені форми і скласти лише одну, що відповідно сприятиме зменшенню звітного навантаження на облікових працівників.

Аналогічна ситуація спостерігається при заповненні форм статистичної звітності № 1-підприємство (коротка, річна) і № 1-підприємство (річна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства за 200_рік” [5, 12, 13]. Так, вони відрізняються між собою лише наявністю в формі № 1-підприємство (річна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства за 200_рік” підрозділів 2.2 “Інтегрована діяльність”, 2.4 “Запаси” і розділу 7 “Основні показники по місцевих одиницях за звітний

⁶ Номенклатура продукції промисловості, затверджена наказом Державного комітету статистики України від 30.08.2002 № 320 (із змінами та доповненнями).

рік”. Подаються обидві форми до 20 лютого року, що є наступним за звітним. Крім того, показники зазначених форм звітності по розділу 5 “Валові капітальні інвестиції здійснені у звітному році” дублюють показники форми № 2-інвестиції (квартальна) “Звіт про капітальні інвестиції” [10]. Таким чином, інформація щодо валових капітальних інвестицій, здійснених у звітному році, відображається тричі у різних формах звітності, які, в свою чергу, щорічно обов’язково подаються всіма господарюючими суб’єктами. Тому пропонуємо відображати зазначену інформацію лише в формі № 2-інвестиції (квартальна) “Звіт про капітальні інвестиції”.

В інструкції щодо заповнення форми № 1-Б “Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість” зазначено форми і рядки фінансової звітності, з яких необхідно використовувати дані [4, 9]. Для заповнення цієї форми потрібні достовірні дані щодо дебіторів та кредиторів з інших країн, а також інформація про суму простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, що зумовлює необхідність ведення детального аналітичного обліку в зазначених розрізах. З огляду на те, що і фінансова, і статистична звітність подається до органів статистики, заповнення форми № 1-Б призводить до підвищення трудомісткості роботи і зайвих витрат часу облікових працівників, оскільки однакова інформація відображається у різних видах звітності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами дослідження зроблено висновок, що форми статистичної звітності, що складаються і подаються промисловими підприємствами, перевантажені зайвою інформацією і їх переписування призводить до дублювання інформації в звітності, неефективних витрат часу, і відповідно до сповільнення обробки інформації. З огляду на зазначене, пропонуємо скоротити форми статистичної звітності, зокрема:

1) об’єднати форми № 1П-НПП (річна) “Звіт про виробництво промислової продукції” та № 1П-НПП (коротка річна) “Звіт про виробництво промислової продукції”, а також форми № 1-підприємство (коротка, річна) і № 1-підприємство (річна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства за 200_рік”;

2) скоротити форми № 1-підприємство (коротка, річна) і № 1-підприємство (річна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства за 200_рік” в частині розділу 5 “Валові капітальні інвестиції здійснені у звітному році”.

Крім того, рекомендуємо узгодити наступні питання в інструкціях щодо заповнення статистичних звітів:

1) розмежувати інформацію стосовно реалізованої продукції та продукції, покупця якої не знайдено;

2) розмежувати інформацію щодо продукції реалізованої зовнішнім покупцям та використаної для власних потреб;

3) чітко зазначити, яким чином здійснюється оцінка реалізованої продукції, наданих послуг, виконаних робіт.

Запропоновані зміни щодо форм статистичної звітності дозволять спростити статистичну звітність, зменшити витрати часу на її заповнення обліковими працівниками, а також збільшити її аналітичність, покращити якість сформованої статистичної інформації.

Таким чином, першочергового вирішення вимагають проблеми більш повного задоволення потреб усіх категорій користувачів у якісній статистичній інформації та послідовного зменшення звітного навантаження на респондентів, що можливо здійснити шляхом створення єдиної інтегрованої та уніфікованої інформаційної бази аналітичних статистичних показників у системі органів державної статистики, тобто електронної бази даних статистичних показників як на державному, так і на регіональному рівні, яка сприятиме оперативному формуванню статистичної інформації щодо соціально-економічного розвитку країни та її регіонів.

Список використаної літератури:

1. Загальний табель (перелік) форм державних статистичних спостережень на 2008 рік, затверджено наказом Держкомстату України від 26.12.2007 № 471.
2. Закон України “Про державну статистику” зі змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 13.07.2000 № 1922-III.
3. Інструкція щодо заповнення форм державних статистичних спостережень № 1П-НПП (річна) “Звіт про виробництво промислової продукції” та № 1П-НПП (коротка, річна) “Звіт про виробництво промислової продукції”, затверджено наказом Держкомстату України від 12.07.2007 № 215.
4. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-Б “Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість”, затверджено наказом Держкомстату України від 20.08.2007 № 305.
5. Інструкція щодо складання форм державних статистичних спостережень зі структурної статистики № 1-підприємництво (річна), № 1-підприємництво (коротка)-річна, № 1-підприємництво (квартальна), № 1-підприємництво (малі)-піврічна, затверджено наказом Держкомстату України від 20.10.2006 № 489.
6. Номенклатура продукції промисловості, затверджено наказом Держкомстату від 30.08.2002 № 320 (із змінами та доповненнями).
7. Проект стратегії розвитку державної статистики на період до 2012 року // www.ukrstat.gov.ua.
8. Стратегії розвитку державної статистики на період до 2008 року, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 р. N 910.
9. Форма № 1-Б (I розділ-річна, місячна; II розділ-річна, квартальна) “Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість”, затверджено наказом Держкомстату України від 27.06.2007р. № 187.
10. Форма № 2-інвестиції (квартальна) “Звіт про капітальні інвестиції”, затверджено наказом Держкомстату України від 27.07.2007р. № 254.
11. Форма № 1-П (термінова) (місячна) “Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)”, затверджено наказом Держкомстату України від 12.07.2007 р. № 215.
12. Форма № 1-підприємництво (коротка) (річна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства”, затверджено наказом Держкомстату України від 13.08.2007р. № 300.
13. Форма № 1-підприємництво (річна) “Звіт про основні показники діяльності підприємства”, затверджено наказом Держкомстату України від 13.08.2007р. № 300.
14. Форма №1П-НПП (коротка) (річна) “Звіт про виробництво промислової продукції”, затверджено наказом Держкомстату України від 12.07.2007 № 215.
15. Форма №1П-НПП (річна) “Звіт про виробництво промислової продукції”, затверджено наказом Держкомстату України від 12.07.2007 № 215.

ІВАНЕНКО Валентина Олександрівна – асистент кафедри аналізу та статистики Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- обліково-аналітичне забезпечення складання статистичної звітності;
- проблеми економічного аналізу і статистики